

UNIVERSITY OF PRIŠTINA / УНИВЕРЗИТЕТ В ПРИШТИНЕ
FACULTY OF PHILOSOPHY / ФИЛОСОФСКИИ ФАКУЛТЕТ

SCIENCE BEYOND BOUNDARIES 1:
REDRAWING BOUNDARIES
НАУКА БЕЗ ГРАНИЦ 1:
ВНЕ ПРЕДЕЛОВ

KOSOVSKA MITROVICA
2018

НАУКА БЕЗ ГРАНИЦА – Међународни тематски зборник
SCIENCE BEYOND BOUNDARIES – Thematic Collection of Papers
of International Significance
НАУКА БЕЗ ГРАНИЦА - Международный тематический сборник

НАУКА БЕЗ ГРАНИЦА I: ИЗВАН ОКВИРА
SCIENCE BEYOND BOUNDARIES I: REDRAWING BOUNDARIES
НАУКА БЕЗ ГРАНИЦА I: ВНЕ ПРЕДЕЛОВ

Издавач

*Филозофски факултет Универзитета у Приштини
са привременим седиштем у Косовској Митровици*

За издавача

Проф. др Мирјана Лончар-Вујновић

Главни и одговорни уредник издавачке делатности

Проф. др Мирјана Лончар-Вујновић

Уређивачки одбор

*Проф. др Мирјана Лончар-Вујновић, проф. др Јасна Парлић Божовић,
проф. др Владан Виријевић, проф. др Небојша Лазић, проф. др Марија Вукојичић
Лазар, проф. др Младен Јаковљевић, доц. др Оливера Марковић Савић,
доц. др Силанислав Силанковић, доц. др Драјана Силанојевић, доц. др Јелена Бајо-
вић, доц. др Најаша Бакић Мирић, доц. др Неџид Прашевић, Анија Јанковић*

Рецензенти

Prof. dr Davronzohn Erinovich Gaipov, Suleyman Demirel University, Kazakhstan

Prof. dr Alexandra Perovic, University College London, UK

Prof. dr Sara Corrizzato, University of Verona, Italy

Prof. dr Giada Goracci, University of Verona, Italy

Проф. др Љиљана Марковић, Филолошки факултет Универзитета у Београду

*Проф. др Ивана Живанчевић Секеруш, Филозофски факултет Универзитета у
Новом Сагу*

ISBN

978-86-6349-103-8

МАРИНА М. НИКОЛИЋ¹

СВЕТЛАНА М. СЛИЈЕПЧЕВИЋ

СЛОБОДАН Б. НОВОКМЕТ

Институт за српски језик САНУ
Београд

ЈЕЗИЧКО НОРМИРАЊЕ И ИНТЕРНЕТ

Сажетак

Циљ реферата је да представи на које начине на интернету могу учествовати лингвисти као кодификатори, затим наставници, новинари и сви други који (у неком тренутку) имају улогу едукатора, али и свакодневни говорници и корисници интернета – реализатори. Такође, биће дати предлози за коришћење интернета као скупа различитих алата и репрезентативних база података који могу помоћи у језичком нормирању, пре свега на нивоу корпуса (стандардизовање граматике и лексикона једног језика), али и пружити помоћ на нивоу едукације и развоја компетенције говорника.

Кључне речи: језичко нормирање, интернет, језичка култура.

1 marinanikolic769@gmail.com, s.slijepcevic@gmail.com, bobannov@yahoo.com.

Овај чланак је резултат рада на пројектима „Опис и стандардизација савременог српског језика“ (178021) и „Лингвистичка истраживања савременог српског стандардног језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ“ (178009), које у целини финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Увод. На ово истраживање навели су нас следећи ставови говорника српског језика:

- 1) Српски језик је веома сложен, тешко је научити његову граматику и правопис.
- 2) Врло је важно правилно говорити, а још више писати.
- 3) Само професори српског језика и обавезно они (по)знају сва правописна и граматичка, односно језичка правила.
- 4) Професори српског језика истовремено су граматички екстремисти (grammar nazi).
- 5) Интернет квари и разграђује српски језик.

Набројена мишљења, односно ставови који преовладавају међу говорницима српског језика,² јесу, у ствари, типичне предрасуде. Засноване су, пре свега, на недостатку основних општелингвистичких знања, као и на мистификовању норме српског језика. Све наведене претпоставке неопходно је стручно и научно утемељено прокоментарисати, и поред тога што су дискутабилне, све осим друге, истовремено су оспориве.

Да ли је српски језик тежак? Стандардни језик, као уосталом и стандардни српски језик, јесте наддијалекатски кодификовани, односно посебно уређени облик језика једне заједнице. Један од основних циљева стандардног језика је минимална варијантност форме, чиме се постиже униформност – у граматици, писању, изговору итд. За разлику од дијалеката и социолеката, који су територијално, односно друштвено омеђени, стандардни језик је полифункционалан и поливалентан. Да је поливалентан, потврђује то што се користи у свим сферама друштвеног живота, од свакодневне до формалне комуникације, а да је полифункционалан показује се тиме што опслужује све функционалне стилове, односно користи се у књижевноуметничком, публицистичком, научном, административном и разговорном стилу. Да би стандардни језик задовољавао све функције које су пред њим и како би сваки његов говорник у било ком тренутку њиме могао да се служи, он мора бити веома разноврстан у својим изражајним могућностима, што му обезбеђује како лексичко богатство тако и граматичка развијеност. Дакле, српски језик није најтежи језик, нити је нешто тежи од других језика, нити постоје прецизни и недвосмислени лингвистички критеријуми по којима би то могло да се докаже.

2 Истраживањем о ставовима говорника српског језика према стандардном језику и дијалектима бавила се Сања Микетић (2017).

Да ли је језичка култура важна? Динамика људског мишљења и људског рада имају непобитан смер усавршавања, а такође и језик има тај непобитни законити смер усавршавања. Култивисање и култура језика су законите. Људи побољшавају услове свог живота и рада и, ако сарађују са законитостима културе језика, они свој језик култивишу. Култивисање језика се изражава у својој усклађености са потребама човека, у развијању и побољшавању услова за испуњавање многобројних улога језика. Усавршавања на научно-технолошком плану, као и развој културно-филозофске мисли итд., чини да и језик прати те промене, усложњава се и обogaђује.

Језичка култура појединца је степен његовог знања језика, односно владања језиком као стожером одређене културе и степен његове способности да та знања примени у остваривању сопствених културних потреба (Николић, 2010). Из наведеног лако се стиче закључак о неопходности усавршавања личне језичке културе, а на тај начин и заједничке културе једног језика. Дакле, сви поседују језичку културу, само су њени нивои различити.

Према традиционалном схватању, појам говорне културе односи се на нормативна начела која се тичу правилности и чистоте у употреби стандардног језика. Огрешења о норму (на различитим нивоима) и честа употреба речи страног порекла тамо где за тим нема суштинске потребе и где постоје домаћи парњаци и јесу најприметнија огрешења на први поглед, па је разумљиво што се на то ставља највећи акценат. Пожељност правилног изражавања, односно коришћења стандардног језика лежи, у ствари, у ставовима о језику који стандардни варијетет повезују са високим социоекономским статусом, поседовањем моћи и његовом употребом у медијима (Giles, Billings 2004, str. 191–192), а „мит о стандардном језику истрајава због тога што је брижљиво негован и пропагиран“ (Lippi-Green, 1997, str. 59). Све то последица је онога што Милрој (Milroy, 2001) назива *идеологија стандардног језика*. Оваква идеологија је присутна свуда где постоји *стандарднојезичка култура*, с обзиром на то да нису сви језици у свету кодификовани и подигнути на ниво стандардног језика. Стандардни је један од стубова националног идентитета и уједињења, и схваћен је као најбитније културно и историјско наслеђе (Filipović, Vučo, 2012, str. 13), иако стандардни језик уопште не мора бити средство очувања националног језика (Deumert, Vandenbussche, 2003, str. 463–464).

Поред аутономности, функционалне поливалентности, просторне и временске стабилности, једна од најзначајнијих особина стандардног језика јесте нормираност, односно униформност, која је повезана с институционално подржаним наметањем неког већ постојећег облика језика. Стандардни

језик учи се у процесу образовања, он није органски идиом, јер он није неком матерњи језик, већ је то конструкт који постоји само као идеја, односно, варијетет који никад није савршено и конзистентно остварен у употреби (Milroy, 2001, стр. 543) нити се од било кога очекује да се у сваком тренутку савршено и без грешке њиме користи. Међутим, претерано инсистирање на униформности и наметање правила која нису неопходна за побољшање комуникације отежавају добро овладавање стандардним језиком. Таква појава назива се *хиперстандардизација* (енгл. *Hyperstandardization*, Cameron, 2005) и у великој мери имала је утицаја у мистификацији стандардног српског језика. Униформност јесте системска особина једног језика, карактеристика граматичког система, док је исправност више особина евалутивног карактера, што је последица стандарднојезичке идеологије. У том смислу јављају се одређени проблеми у српској норми – многе се појаве проглашавају нормативно неисправним, без узимања у обзир начела системности, или се пак поједине конструкције или примери узимају као једино и искључиво „исправни“ и комуникативно ефикасни без узимања у обзир дублетизма или функционално-стилске примењивости.

Ко говори правилно? Захваљујући мистификацији норме српског језика³ (коју не би требало мешати са идеологијом стандардног језика), у смислу да је она сложена, компликована, те самим тим тешко докучива онима који нису стручњаци, говорници српског језика према њој имају амбивалентан однос – с једне стране, свесни су да је она важна и да представља циљ који треба досегнути, а с друге стране, често се плаше да у свом изражавању не погреше и не буду исмејани, што ствара својеврстан отклон од рада на усавршавању личне језичке културе, док се према наставницима језика или лингвистима ствара предрасуда о граматичким скенерима који процењују квалитет нечијег говора само на основу граматике, па се устручавају да пред њима било шта кажу или напишу.⁴

3 Одговорност за то сносе подједнако лингвисти који нису заузели став у односу на норму и који су, с једне стране, ускогруди и крути, покушавајући да спрече незауостављиве промене у језику, правдајући то поштовањем традиције (нпр. акценатска норма), а с друге, бавећи се пуком дескрипцијом постојећих појава (нпр. толеранција бројних дублетних форми, нпр. код глагола, в. Спасојевић, 2013), затим неинспиративни наставници и супопаран наставни садржај, школски систем у коме постоји недостатак компетитивности међу ученицима, лоши приручници, пре свега правопис, недостатак и недоступност квалитетних приручника итд.

4 Обично у тим ситуацијама постоји психолошка блокада, коју некад прати упозорење на евентуалне грешке које су могуће.

Ненавикнути на коришћење приручника (рецимо, правописа или речника), ауторитетима за питања језика говорници српског језика сматрају искључиво професоре српског језика (и књижевности). Отуда реакције типа „учили смо у школи да се једино може рећи *последњи час*, а никако *задњи час*“ или „не може се рећи *цело време*, већ једино *све време*, наставница нас је увек исправљала“. Наведени примери, из угла садашње српске нормативистике, веома су крути и самим тим дискутабилни, као и мишљења да наставници српског језика, и само они, добро познају норму српског језика. Наравно да је знају и морају да је знају, али се то није десило њиховим стицањем дипломе и завршетком формалног образовања, већ континуираним праћењем развоја српског језика, српске норме, информисањем о најновијим приручницима, савременим истраживањима на пољу српске нормативистике, чиме се и стиче одређена стручна интуиција која помаже у давању предлога и решавању питања на која лингвисти и постојећи приручници још увек нису дали одговоре. Једино тако оспособљени наставник може имати улогу доброг едукатора, и само тако се избегава то да је наставник језика пуриста заробљен у времену, језички полицајац, односно језички екстремиста.

Интернет као прва помоћ. Савремени говорник српског језика често користи интернет у циљу најбржег сазнавања о томе како се нешто изговара или пише.⁵ Предности употребе интернета за добијање информација познате су: интернет је приступан, доступан и његова је употреба раширена без обзира на место и време у коме се корисник налази. Међутим, питање релевантности извора на интернету веома је важно. На пример, фреквенција употребе неког појавног облика речи може упутити на то да ли је реч стандардна или не, јер је један од критеријума стандардности управо раширеност. Исто, уколико се таква реч нађе у текстовима (нпр. неко књижевно-уметничко дело или новине попут *Политике*) или видео-материјалима (нпр. *РТС*) за које се претпоставља да потичу из извора у којем се негује добро изражавање, може се претпоставити да је она стандардна. Међутим, ови критеријуми нису довољни, јер се може десити да су неки нормативно неприхватљиви облици веома раширени (рецимо *кафа за њонети* или *секси-илл уместо секейилл*, *коэффицијенџ инџелиџенције* уместо *квоцијенџ*) или да су у релевантним изворима употребљени у оквиру неког жанра у којем је допуштено користити облике који су изван стандарда (дијалекти, жаргони итд.). Интернет се ипак може користити као ваљан ресурс за стицање знања

5 Више о овој теми в. Слијепчевић, Новокмет 2013.

о стандардном језику, али само у случају да се он правилно користи, односно да се с тим циљем користе одговарајући сајтови. За српски језик такав сајт јесте *Језикофил*.⁶

Језикофил. Језикофил је сајт намењен, с једне стране, промовисању српског језика и језичке културе, а с друге стране, решавању различитих језичких недоумица. Основан је новембра 2013. године. До данас има неколико стотина прилога, с посећеношћу од педесет хиљада прегледа месечно, а десетак хиљада људи током једног месеца посети сајт. За ове четири године укупно је било готово четири милиона прегледа. Према последњим статистичким подацима, сајт је током 2017. године посетило 100 хиљада људи. Корисници су, очекивано, највише из Србије, али их има и из Америке, Украјине, Немачке, Босне и Херцеговине и других земаља широм света.

Разлога за оснивање *Језикофила* било је доста. Пре свега смањен ниво културе јавног говора и писања у медијима; све чешће одсуство језичких стручњака који би контролисали квалитет јавне писане и говорне комуникације; ретка, недоступна и јавности недовољно позната стручна и научно-популарна језичка литература, потреба да се актуелне и новоуспостављене језичке појаве и недоумице тумаче на дневном нивоу. На крају, чињеница да уредници имају приступ адекватној литератури, с обзиром да су запослени у научној институцији чији је основни задатак изучавање српског језика на различитим нивоима, као и остварену добру сарадњу са другим језичким стручњацима, умногоме олакшава функционисање овако захтевног пројекта.

Структуру *Језикофила* чине четири категорије. Прва, *Реч дана*, доприноси језичкој култури повећавајући богатство у инвентару језичких јединица својих корисника, али и шири домен употребе одређених језичких (углавном лексичких) средстава, њиховим преласком из пасивног у активни фонд,

6 У виртуелном простору има још неких места на којима се могу наћи одређени савети који се тичу правилне употребе српског језика, нпр. „Српски језички атеље“ и „Описмени се“ (тренутно нису активни), затим постоји неколико наставничких портала као што су „Српски језик“, алатка за решавање правописних питања „Како се каже?“, неколико блогова од који се издавају „Питај лектора“, „Како Јеца каже“, неколико онлајн речника као што су „Велики речник“, „Вокабулар“, „Шта значи“ „Srpski jezik.com“, језичких едукативних игрица као што су „Правопис“ и апликација „Вучило“. Томе треба додати и неколико група на Фејсбуку (Сваки дан по једно правило из области језичке културе, Наш језик, Правопис и граматика српског језика) и страна као што је „Српски часком“. Неки лингвисти, такође, објављују на својим личним профилима језичке савете, поуке и тумачења.

бољим упознавањем спектра значења и сл. *Реч дана* доноси тумачење оних речи страног порекла које агресивном медијском доминацијом постају врло брзо део активног медијског речника, а да већина говорника није сигурна у њихово тачно значење или етимологију, и то најчешће из сфере дигиталног маркетинга, политике, економије, компјутерских наука (*боџи, сџиноваџи, селфи, веб, сајбер, онлајн, џанама џејџерс* итд.). Такође, ту су и за оне који нису сигурни шта тачно значе објашњења речи попут *џроводаџија, бакрач, клада, хохџиџајлер, џлајворџи*, али и тумачење различитих, семантички непрозирних, а у употреби фреквентних фразеологизама, попут *врџино коло, све у џб, џрчаџи џред руду, дрвена Марија* и сл.; представљена су и њихова буквална значења и етимологије.

Следећа је рубрика *Правило на дан*, којој је циљ представити одређена граматичка правила, она која се тичу правилне употребе предлошко-падежних конструкција (на пример, *с обџиром на џто да, у вези с џим, на џелефону* и сл.), реакције (*судџиџи коме, а не џроџив коџа, затим ожениџи се неком женом, а не ожениџи неку жену, џостџоваџи некоме с џредџтавом или џимом* и сл.), али су обрађени и примери у којима се чине огрешења о фонетску норму (*Беоџрађанки* или *Беоџрађанџи, на молебну или молебану, оделење или оделење, доведен или довежен* и др.), морфолошку (*какао, какаоа; лоџо, лоџа, грађење императива – сџој, освој, обој* и сл.), лексичку (*чиџалаџ уместо чиџач, комџиримираџи уместо неправилног комџресоваџи, власџи уместо џозиџија*), као и правописне недоумице (састављено и растављено писање, писање скраћеница, великог слова у властитим именима, називима робних марки итд.).

Наредна рубрика, *Лекџура за минуџи*, тежи да скрене пажњу корисника на конкретне примере погрешне употребе језичких јединица и непознавање правила помоћу којих се оне комбинују и повезују. Примери су у већини потекли из медија, али их има и из других стилова. Тако имамо неадекватне преводе неких одломака из књижевних дела (рецимо, одломак из *Алисе у земљи чуда*), строге и круте лекторске интервенције у роману једног савременог писца, грешке у политичким говорима (где Србија уместо да *џредседава Оебсу, џредседава Оебсом*), рекламама (где је крема *хигранџина* уместо *хи-драџаниџна*), туристичким водичима (па у Фиренџи уживамо и у *фиренџинској* уметности и у *флоренџинским* сликарима и у *фјоренџинским* специјалитетима) и тако даље. Као све масовнији проблем у медијима јављају се погрешни преводи са енглеског језика (нпр. *indie / индијански, diet / само дијета*, али не и исхрана итд.), што је последица недовољног познавања јези-

ка са кога се преводи и брзине коју диктирају дигитални медији ширећи неадекватне и нетачне информација.

Последња рубрика, *Реч лингвисте*, намењена је објављивању текстова признатих лингвиста на различите теме које се тичу српског језика, његове норме, граматике, правописа, историје... За сајт су до сада писали и Марина Спасојевић, Рада Стијовић, Владо Ђукановић, Жарко Вељковић, Горан Милашин и други.

Језикофил од осталих портала и језичких група разликује, поред сталне сарадње са стручњацима, најпре афирмативни приступ (избегнуто је да се сајт претвори у прикупљање огрешења о језичку норму и њено исмевање, чему могу бити склони корисници Фејсбука), а затим, актуелност тема (прате се и други медији и реагује се на актуелна друштвена, културна и политичка дешавања која утичу на језик). *Језикофил* је, по својој природи, релативно заговорен (сваки коментар одобрава се од стране администратора), али је дво-смеран. Читаоци могу ступити у контакт с администраторима, и посредно, преко њих, и са ауторима чланака. Корисници сајта врло су активни, што говори и у прилог томе да је сајт за њих био врло инспиративан и мотивишући, што потврђује и број коментара којих има више стотина и који често знају да поприме полемишући тон.

Свакодневно стиже много питања читалаца, која у принципу, могу упућивати на то у ком правцу треба развијати норму српског језика, где су недостаци постојеће норме, где је она нејасна или непрецизна. Питања се могу класификовати према следећим областима:

а) правописа: Како писати називе робних марки на ћирилици? Како се латинични текст преноси у ћирилицу? Како писати *ер макс* патике на ћирилици? Како се пишу хемијска једињења? Како се пише *Улица Косовке девојке* или *Улица косовке девојке*? *Врлодобро* или *врло добро*?

б) етимологије: Да ли придев *осион* има везе са осама? Да ли је *вамџир* српска реч? Ког је порекла реч *сланина*? Порекло придева *рић*?

в) фонетике: Да ли у именици *мачка* има гласовних промена? Зашто је *Правойис српскојА језика* а не *српској језика*?

г) лексичке семантике: Да ли је *Србијанац* пејоратив? Да ли може да се *услика* неко?

д) морфологије: Да ли је вокатив од *Пуџин* – *Пуџине* или *Пуџину*? Која је збирна именица од колац? Како се по падежима мења место *Врујци*? Која је множина именице *дрво*? Промена именица: нпр. *Иво*, *Лавиа* и сл. Како гласи множина именице *Весна*? Да ли се женска презимена мењају кроз па-

деже? Како гласи акузатив одређених речи, нпр. од назива неких животиња и сл.?

ђ) творбе: *Пумиџер* или *Њумиџација*? Како се зову етници разних насељених места (нпр. *Шпанкиња* или *Шпанџолка*)? Како гласи трпни придев од *Њродати* – *Њродати* или *Њродан*? *Повраћај ѡреза* или *Њовраш ѡреза*?

е) питања семантичких диференцијација, као нпр. Која је разлика између именица *Њод* и *Њаџос*? Да ли се каже *Њознајем сџирани језик* или *Њоворим сџирани језик*? Да ли се може рећи *слава ми је* или само *славим славу*? Да ли се чарапе *облаче* или *обувају*? *Хвала ѡну* или *хвала мноѡ*? Да ли можете некога *назваџи ѡтелефоном*?

ђ) синтаксе: *саосећаџи са болом* или *саосећам у болу*?

Перспектива и развој *Језикофила*. Развој овог веб-сајта предвиђа и неке реално оствариве резултате. Текстови са *Језикофила*, проширени и прерађени, објављени су 2016. године у оквиру истоименог приручника. Следећи потпројекат већ је у одмаклој фази. Наиме, ради се о аудио-акцентском мини-речнику који ће ускоро бити реализован и доступан на сајту. Речник ће бити аудио-типа, дакле, снимљен изговор проблематичних облика (именица, глагола, придева), касније ће бити у парадигми, али за почетак у основним облицима (номинатив, инфинитив), и то они примери где, већ традиционално, постоје проблеми у вези с изговором. Дакле, и овај речник биће намењен „обичним“ корисницима, говорницима српског језика, тзв. реализаторима. За његово коришћење неће бити потребно (веће) лингвистичко (пред)знање, јер је идеја речника да се чује изговор нормативног акцента, онаквог какав се бележи у речницима, а не да се, као до сада (мада није згорег подсетити да немамо још увек нормативни акцентски речник), у речима бележи акценат акценатским знацима које већина говорника не зна да растурачати и прочита. Почели смо, рецимо, од имена земаља (Југославија, Македонија, Аустралија), затим речи страног порекла (амбијент, деликвент, телевизија, асистент, парламент), али и других где постоје колебања, на пример, код сложеница (истомишљеник, земљорадник, малолетница). Идеја је да се овај речник временом прошири и константно допуњује новим примерима, с циљем стварања једне целовите аудио-базе.

Од осталих наших тежњи издвајамо следеће: један од планова био би да сајт *Језикофил* постане нека врста лингвистичке базе, где би могле да се нађу и различите лексикографске информације, на пример, да се постави један мањи правописни речник информатичких термина. Треба рећи да у готово свим словенским језицима постоје електронски правописни приручници, о

речницима да не говоримо. Рецимо, на интернету се налазе и многи домаћи приручници, граматике, саветници и речници, најчешће пиратског издања, па што не би постојало наменско место на интернету где би се електронски речници и правописни приручници могли користити, уз поштовање интереса и ауторских права?

Чињеница је такође да, за разлику од штампаних правописно-граматичких приручника, који понекад могу каснити за неким језичким актуелним проблемима, овакав један сајт може релативно брзо да опише различите језичке појаве и лексичке иновације које се појављују у медијском простору и да оцени њихову нормативност или (не) препоручи њихову даљу употребу.

Није згорег поновити и још једну важну особину сајта *Језикофил* – интерактивност, која се остварује као константна онлајн веза са читаоцима, укључујући њихова питања, недоумице, па и савете упућене уредницима. Присутност и комуникација са читаоцима путем Фејсбука, Твитера, Инстаграма подстиче на размишљање у правцу да се од *Језикофила* створи интернет платформа, целокупни, интегришући интерактивни лингвистички сервис који пружа лекторско-коректорске савете и услуге, објављује научне и научно-популарне лингвистичке чланке из свих језичких области, тумачи различите свакодневне језичке проблеме, организује аудио/видео курсеве из правописа и лектуре, садржи у својој бази специјализоване речнике, на крају и видео и аудио снимке предавања лингвиста и конференцијских наступа лингвиста.

Уместо закључка. С обзиром на светске околности, каква је, рецимо, глобализација, која утиче на српски језик угрожавајући му статус, на пример, ширењем енглеског језика на штрб српскога, али и локалне специфичности, двописменост, двоизговорност, заграничност, пред српским језиком и његовим развојем и неговањем тешка су времена. Један од успешних начина за превазилажење тешкоћа у језичком развоју и планирању јесте употреба интернета. Предности употребе интернета у образовном и научном процесу јесу, пре свега, његова приступачност, доступност и раширеност употребе без обзира на удаљеност корисника и количину информацијског садржаја. Самоорганизовањем или институционалним организовањем стручњака за језик, формирањем сајбер-простора посебне намене, у виду језичких платформи, веб-сајтова са разноврсним језичким садржајима, од електронских база, корпуса, речника, правописа и књига до аудио и видео-приручника, научних чланака, видео-конференција и излагања, нормирањем онога што је остало нестандардизовано и вредновањем, допуњавањем и ревидирањем постојеће норме могло би се много помоћи у нормирању језика. С друге

стране, допринос таквих платформи у образовању је немерљив. У времену када се говори о концепту доживотног учења, када се и у институционалном образовном процесу излази из традиционалних оквира и постојећих наставних средстава у виртуелне просторе и алате, интернет је једини медији који пружа одговор на захтеве актуелних стремљења у едукацији.

Литература

- Микетић, С. (2017). *Ставови људи према језику код студенатске популације у Републици Србији* (необјављена докторска дисертација). Београд: Филолошки факултет.
- Николић, М. (2010). *Теорија језичке културе у науци о српском језику и славистици*. Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Слијепчевић, С., Новокмет, С. (2012). О језичким недоумицама корисника друштвене мреже Фејсбук. У: *Језик, књижевност, комуникација: Језичка истраживања*, Ниш, 199–212.
- Слијепчевић, С., Новокмет, С., Николић, М. (2016). *Језикофил*. Београд: Klett.
- Спасојевић, М. (2013). *Глаголи на -(ј)ети, -им у корелацији са глаголима на -ити, -им у савременом српском језику (нормативни и лексикографски аспекти)*. Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Crystal, D. (2004). *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press
- Deumert, A., Vandenbussche, W. (2003). Research directions in the study of language standardization, In: A. Deumert – W. Vandenbussche (edit), *Germanic Standardizations: Past to Present*, Johan Benjamins Publishing.
- Filipović, J., Vučo, J. (2012). Language policy and planning in Serbia: language management and language leadership. *Anali Filološkog fakulteta*, 24 (II): 9–32.
- Milroy, J. (2001). Language ideologies and the consequences of standardization. *Journal of Sociolinguistics*, 5 (4), 530–555.

MARINA M. NIKOLIĆ

SVETLANA M. SLIJEPCHEVIĆ

SLOBODAN B. NOVOKMET

Serbian Academy of Science and Art
Institute for Serbian Language, Belgrade

LANGUAGE STANDARDIZATION AND THE INTERNET

Summary

This study intended to present all different ways linguists should contribute to the Internet as codificators, teachers, journalists and educators, as well as users of language and the Internet - realisers. Additionally, the suggestions how the Internet can be used as an influence on language standardization on corpus level (standardisation of the grammar and lexicon of a language) will also be shown.

The benefits of the Internet are: firstly, it is accessibility, adaptability to changes low cost resource of communication. It is widely used, prone to exploitation immensely regardless of physical distance, quantity or capacity of information package. Either self-organization or institutional organization of language experts, as well as specially formed cyberspace, such as language platforms, websites, electronic bases, corpus, dictionaries, online books of writing rules, audio or video specialized books, scientific articles, video conferences and presentations could be hugely helpful in language standardization by normalizing the remaining nonstandardised material and revising the existing material. On the other hand, the contribution of those platforms could be immeasurable implemented on education. This is the age of lifetime educational concept, even the institutionalized educational process is shifted from conventional to virtual, and the Internet is definitely the sole solution. The study will also present a project which can serve as a very useful tool in confrontation with contemporary communication challenges as well as an efficient means in language standardization.

Keywords: language standardization, the Internet, language culture.